Р Е Ш Е Н И Е
№ 45017

гр. София, 16.11.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Второ отделение 56 състав,** в публично заседание на 21.10.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Ситнилска

при участието на секретаря Макрина Христова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **1427** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл. 226 във връзка с чл. 126 и сл. от Административно процесуалния кодекс във връзка с чл. 459 от Изборния кодекс.

Образувано е след отмяната на решение № 13011/26.07.2024 г., постановено по адм. дело № 10768/2023 г. по описа на Административен съд София-град с решение № 1006/07.02.2025 г., постановено по адм. дело №7848/2024 г. по описа на Върховния административен съд.

Първоначалното производство е образувано по жалбата на В. Р. Г., в качеството й на кандидат за кмет на Столична община, издигната от МК „БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака“), регистрирана с решение № 503-МИ/26.09.2023 г. на ОИК - Столична община, допусната до Втори тур с решение № 938-МИ/30.10.2023 г. на ОИК - Столична община и на И. Я. Т., в качеството му на председател и представляващ МК „БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака, регистрирана за участие в изборите за кмет на Столична община с решение № 137-МИ/18.09.2023 г. на ОИК-Столична община против решение №1094-МИ/06.11.2023 г. на Общинската избирателна комисия - Столична община. Обосновават се съображения за незаконосъобразност на оспореното решение, поради допуснати съществени нарушения на административно производствените правила и неправилно прилагане на материално правните разпоредби. Конкретно се изтъква, че действително подадените гласове не съответстват на установените такива в протоколите на секционните комисии, респ. в протокола на ОИК и в оспореното решение. Твърди се, че извършените нарушения са от такова естество, че оказват съществено влияние върху отразените резултати и ако не бяха направени, крайният сбор от действителни гласове за кандидатите би бил

различен и то в посока определяне за избран другия кандидат. Навеждат се доводи, че при провеждането на избора за кмет на Столична община на втория тур са допуснати множество груби нарушения на изборния процес при упражняване правото на глас и отчитане на резултатите, които водят до опорочаване на свободното изразяване на воля от избирателя и до незаконосъобразно установяване на действителните резултати от гласуването. Като нарушени се сочат основни права и свободи на избирателите, закрепени в чл. 3 ал. 1 от ИК във връзка с чл. 10 и чл. 42 от Конституцията на Република Б. - всеобщо, равно и пряко избирателно право и осигуряване на свободното изразяване на волята на избирателя. Конкретно посочените нарушения се изразяват в следното:

Неправомерно удостоверяване на машините, изразяващо се в това, че хеш кодът не е валидиран по време на довереното изграждане, тъй като има грешка на екрана, която не е документирана в доклада за удостоверяване.

Масово констатирани редица проблеми в работата на машините през целия изборен ден на 05.11.2023 г. Конкретно посочени са следните проблеми при гласуването с машини: избирател гласува за два вида избор (за кмет на район и за кмет на Столична община), но машината издава само една разписка за един вид избор (пр. С. №[ЕИК] и С. №[ЕИК]); избирател гласува за два вида избор (за кмет на район и за кмет на Столична община), но машината издава две разписки за единия вид избор (пр. С. №[ЕИК], където машината издава разписка само за кмет на Столична община); избирател желае да гласува в двата избора, но машината го допуска да упражни правото си на вот само за единия избор (пр. С. №[ЕИК]); избирателят гласува с машина, като същата издава разписка, в която текстът е размазан до степен, да не може да се установи за кой кандидат е даден вота (пр. С. № 22461709). Посочва се и наличието на спрели машини в секции: (пр. С. № [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], 22460303,[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕГН],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК] и[ЕИК]). Изтъква се наличието на съставени протоколи, удостоверяващи проблеми с машините: (пр. район „П.“ - С. №[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК]; район „С.“ - С. №[ЕИК]; район „Л.“ - С. №[ЕИК]; район „Т.“ - С. №[ЕИК]; район „Искър“ - С. №[ЕИК]; район „М.“ - С. №[ЕИК] - съставени 12 констативни протокола; район „В.“ - С. № 22461701; район „О. К.“ - С. №[ЕИК]; район „Л.“ - С. №[ЕИК] и район „Н.“ - С. №[ЕИК].

Твърдят се нарушения на чл. 441, ал. 2, 445, ал. 3 и 5 и чл. 451, ал. 1 и 3 от ИК, поради неправилно отразяване на данните в протоколите на С., промени на данните пред ОИК-Столична след изготвяне и подписване на протоколите, при липса на подписи от членовете на комисиите и липса на отбелязване на това обстоятелство и причините за това.

На 13.11.2023 г. по делото е депозирана жалба-допълнение, в която се доразвиват изложените в първоначалната жалба аргументи за наличието на нарушения в изборния процес. Изтъква се, че не е налице законосъобразно удостоверяване на съответствието на ТУМГ, съгласно чл. 213а, ал. 2 от ИК. Позовава се на решение №10357/30.10.2023 г., постановено по адм. дело № 10416/2023 г. на Върховния административен съд. По отношение на резултатите от изборния процес се посочва наличието на значителен брой С., в които е налице разлика в гласовете, вписани в С. протокола в частта за машинно гласуване и изчетените от представените памети от ТУМГ, като разликите се изразяват във вписани в протоколите на С. по-ниски резултати от машинния вот за В. Г. и по-високи за кандидата В. Т.. По отношение на достоверността на данните в протоколите на С. се посочва, че са налице над 50% поправяни протоколи в С., като това води до неяснота относно действителната воля на избирателите и обективността на отчетените резултати. Като променени пред ОИК се изтъкват данните в т. 8 „Разпределение на гласовете по кандидатски листи от хартиени бюлетини“, т. 12 „Разпределение на гласовете по кандидатски листи от бюлетини от машини“, т. 9 „Общ брой на действителните гласове….“ и т. 13 „Общ брой на действителни

гласове…“ във следните протоколи: С. №№[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],

В. А. Т., издигнат от МК ”Продължаваме промяната - Демократична Б.”(Спаси С.) с получени 175 044 действителни гласа, представляващи 48,20% от действителните гласове. Класираната на второ място В. Р. Г. получава 170 258 действителни гласа, представляващи 46,89% от действителните гласове.
В хода на съдебното производство по адм. дело №10768/2023 г. по описа на Административен съд София-град, с протоколно определение от 17.11.2023 г. е открито производство по чл. 193 от ГПК по оспорване верността на съдържанието на протокола на ОИК-Столична община за избор на кмет на Столична община № 224600000092000/06.11.2023 г, приложение № 105-МИ-хм, решение №1094-МИ/06.11.2023 г. за избор на кмет на Столична община, както и по отношение на верността на съдържанието на всички 1693 протокола на С..
Изслушани и приети са заключение от съдебно-техническа и икономическа експертиза, две допълнителни заключения от съдебно -техническа и икономическа експертизи и заключение от тройна компютърна техническа експертиза.
От заключението от съдебно-техническата и икономическа експертиза, прието с протоколно определение от 19.01.2024 г., се установяват следните релевантни за спора факти и обстоятелства:
Фирмата производител на машините и софтуера е предвидила след края на изборния ден, освен принтиран финален протокол (отчет) от машината, който съдържа важен смарт код, така и по два броя флаш памет от всяка машина, като едната е основна, а другата е контролна. Контролната флаш памет е гаранция за резултатите в основната.
От изисканите секции по опис от ЦИК, на вещите лица са представени по една флаш памет (или бяла или черна), като за следните секции са им предоставени два броя флаш памет с идентична информация: С. №[ЕИК] и С. №[ЕИК]. За С. №[ЕИК] не е предоставена флаш памет, тъй като същата е изпратена от ЦИК на С. градска прокуратура. Липсват флаш памети за район „С.“ за следните секции : С. №224607011; С. №224607017; С. №224607028; С. №[ЕИК]; С. №[ЕИК]; С. №[ЕИК]; С. №[ЕИК]; С. №[ЕИК]; С. №[ЕИК]; С. №224607055; С. №[ЕИК]; С. №[ЕИК] и С. №[ЕИК]. За секции №[ЕИК] и №[ЕИК] също липсва флаш памет. Във всяка от наличните флаш памети вещите лица са открили по пет файла, както следва:
един файл с наименование[ЕИК]-zero-result.csv, където[ЕИК] представлява номера на секцията. Файлът удостоверява резултатите от машината преди започване на изборният ден.
един файл, който представлява електронен подпис (детачд) на файла[ЕИК]-zero-result.csv с наименование[ЕИК]-zero- result.csv.p7s.,
един файл с наименование[ЕИК].csv, където[ЕИК] представлява номера на секцията,
един файл, който представлява електронен подпис (детачд) на файла[ЕИК].csv с наименование[ЕИК].p7s
един файл във формат .p7m, като за всяка секция файловете са с наименование[ЕИК].votes.p7m, където[ЕИК] е номерът на съответната секция. Този файл представлява информация за електронния подпис.
Вещите лица посочват, че файловете от типа[ЕИК]-zero-result.csv, удостоверяващи резултат от машината в началото на изборния ден са дали резултати 0 за всички позиции. Това означава, че преди началото на изборния ден в машината не са отчетени резултати за един или друг кандидат. В 42 броя флаш памети всички файлове притежават дата на модификация, която е различна от 05.11.2023 г. Електронните подписи, с които са подписани файловете не са квалифицирани. В Linux дяла на всяка флаш памет са намерени множество файлове, организирани в папки с посочена подробно дървовидна структура. Машините за гласуване са с

операционна система Linux. Машините за гласуване не са свързани в никакви мрежи, в т.ч. и с Интернет. Машините за гласувани не са преминали специализиран IT одит. Шест машини за гласуване са преминали през процес по удостоверяване на съответствието. Датата на създаване на файловете на флаш паметите се взима от операционната система на машината за гласуване. В по-голямата част от флаш паметите датата на създаване, както и датата на модификация на всеки от файловете съвпадат. В по-голямата част от флаш паметите датата на създаване и модификация на .csv файловете не се различава с повече от няколко секунди от датата на създаване и модификация на .p7s файловете. Всички файлове от предходната точка са с време на създаване, което съвпада с времето на модификация - 01.01.1970 г. 02:00 ч. Електронният подпис на файла[ЕИК].votes.p7m е поставен със сертификат на машината за гласуване, който се генерира софтуерно, но същият няма root сертификат. Софтуера за обработка на резултатите, както и техническите средства за това също не са преминали специализиран IT одит. Софтуерът, разработен от „Информационно обслужване“ за обработка на протоколи и изборни резултати не проверява, не отваря и не записва файловете от типа[ЕИК]-zero-result.csv (наречени за улеснение нулеви файлове). Софтуерът, разработен от „Информационно обслужване“ за обработка на протоколи и изборни резултати търси и обработва два файла:[ЕИК].csv, който съдържа обобщените данни, записани от машината за гласуване в съответната секция по формат, утвърден от ЦИК и[ЕИК].csv.p7s, който съдържа електронен подпис на обобщените данни, във формат CMS/PKCS#7, създаден с една от двете контролни смарт карти за конкретната секция. В конкретния случай файловете, които се намират на флаш паметта се генерират и записват на самата флаш памет. Процесът по създаване на файловете не включва създаване на файлове на машината за гласуване и след това копиране на флаш паметта, а директно файловете се записват на флаш паметите. Това, според вещите лица, означава, че времето на създаване на файловете следва да съвпада с времето на модификация, както е на голяма част от проверените флаш памети. Часът и датата не могат да бъдат сверявани със сървъри, освен ръчно, преди инсталацията им. Всички файлове във всички флаш памети, с 3 изключения, са с дата на създаване 05.11.2023 г., която дата е датата на изборите. Всички файлове във всички флаш памети от типа[ЕИК]-zero-result.csv и[ЕИК]-zero-result.csv.p7s (т.е., нулевият файл и подписа към него) са с дата на създаване 05.11.2023 г. около 07:00 ч. В някои от файловете в предоставените флаш памети са открити дати на модификация. Дата на модификация се наблюдава предимно в нулевите файлове, записани на флаш паметите, както и на подписите към тези файлове. Тези резултати могат да означават няколко неща: файлът е променен в по-късен етап след създаването му; мета данните на файла са ръчно променени или файлът е създаден предварително с тази дата в бъдещето, след което презаписан на флаш паметта на мястото на файл със същото име. От отговор на „Сиела Норма“ АД от 13.03.2024 г.

става ясно, че модификация на файлове може да се е случила в последствие (след като файлът е бил създаден от машината за гласуване) при дружеството, отговарящо за преброяването или при последващото събиране на данните от носителите, друго лице или служител, е отворил и съхранил .csv файла. Вещите лица, позовавайки се на проведена на 05.03.2024 г. среща в „Информационно обслужване“ АД и в последствие писмено резюме от срещата от 26.03.2024 г., са посочили, че при обработка на изборните резултати, софтуерът на „Информационно обслужване“ АД не проверява и не копира нулевият файл от флаш паметта. Софтуерът на „Информационно обслужване“ АД проверява една от двете флаш памети на всяка секция, като проверява единствено файлът с резултатите от машината, както и неговия подпис. За всички флаш памети, при които не са открити аномалии с датите на модификация, след отваряне на Windows и Linux дяловете, става ясно, че датите на създаване на файловете съвпадат с датите на модификация и те са 05.11.2023 г. в съответния час. При флаш паметите, в които са намерени аномалии в датите на модификация ситуацията е следната: В Windows дяла, датите на модификация от типа 12.01.55815г. са трансформирани на дати от 1987 г. Същите файлове, подписани в Linux дяла на същия USB носител се визуализират като дати от 19.01.2038 г. до 2238 г.

По отношение на процеса на провеждане на изборите, вещите лица се посочили, че след преброяването на бюлетините, попълването и подписването на протоколите от С., присъстващите застъпници, наблюдатели и кандидати могат да получат ксерокопие от протоколите. След това представители на С. пристигат в ОИК, където се извършва първоначална проверка (регистрация) в ОИК. След това, представителите на С. отиват при свободен оператор в И. пункт (ИП), който въвежда номера на С. и ЕГН на приносителя. В случай, че в секцията е използвана машина за гласуване, операторът включва предоставената му една флаш памет и системата я изчита автоматично. В случай на неуспех при верификацията и/или проверките, това се отбелязва на приемо-предавателната разписка (ППР). Всяка машина за гласуване записва две еднакви флаш памети, като втората остава запечатана и може да бъде използвана за последващи проверки. По отношение на компютърната обработка в ЦИК вещите лица посочват, че ОИК пристигат в ЦИК, където предават материалите от изборите на представители на ЦИК. С. протоколите и техническите носители се предават към ИП към ЦИК. Верифицират се електронните подписи на данните от техническите носители и се зареждат в централизираната база данни. С. протоколите се предават на оператори в ИП към ЦИК за повторно въвеждане. Системата контролира, че операторите, извършващи повторното въвеждане, са задължително различни от тези в ОИК. В ИП към ЦИК освен прилагане на контролите се извършва и сравнение с първоначално въведените данни. В случай на идентифицирани несъответствия, протоколите се отделят и предават на ЦИК за извършване на анализ на несъответствията. ЦИК се

произнася по всяко едно несъответствие, а резултатите от анализа се публикуват в интернет, като приложение към нарочно решение на Комисията. В интернет се публикуват детайлни отворени данни с въведените числа за всяка секция (в CSV и XLSX формати), стъпките по методиките за изчислените на резултатите от ИК, сканираните С. и ОИК протоколи и изчетените данни от машините за гласуване. При включване на флаш паметта в компютър на оператор, софтуерът търси два файла: файл[ЕИК].csv, който съдържа обобщените данни, записани от машината за гласуване в съответната секция по формат, утвърден от ЦИК и файл -123456789.csv.p7s, който съдържа електронен подпис на обобщените данни, във формат CMS/PKCS#7, създаден с една от двете контролни смарт карти за конкретната секция. Ако файловете бъдат открити те се изчитат и се извършва верификация на електронният подпис и сравнение на номера на С., изчетен от файловете с номера на С., данните на която се въвеждат. Ако верификацията и проверките са успешни, изчетените файлове се съхраняват в базата данни за целите на визуализацията им в интернет. В случай, че верификацията и/или проверките са неуспешни, информация за това се записва в тристранната приемо-предавателна разписка (ППР), която се подписва от представителите на С., ОИК и оператора. В процеса на обработка файловете, налични на флаш паметите единствено се изчитат и не се презаписват или модифицират по никакъв начин. Също така файлове на флаш паметите не се изтриват или добавят. В Изчислителния пункт към ОИК се предоставя от С. и изчита само една флаш памет от всяка машина. Втората флаш памет следва да бъде запечатана в отделен плик за нуждите на последващите проверки и сравнения.

По отношение на конкретните резултати от изборите вещите лица посочват наличието на установени разлики между резултатите отчетени във флаш паметите и отразените в хартиените протоколи, при анализа на които са констатирали следното:

Относно кандидата В. Г.:

Налице са 30 броя секции, в които не е установена разлика между т. 12 на протокола и данните от машинния вот, съгласно флаш паметта;

Налице са 8 секции, в които е установено превишение на записаното в хартиения протокол по т. 12 и данните във флаш паметта, като разликата в гласовете в конкретните 8 секции е +9 гласа;

Налице са 255 секции, в които е установено по - малко записано в хартиения протокол по т. 12 спрямо данните във флаш паметта, като разликата в гласовете в конкретните 255 секции е минус 541 гласа.

Относно кандидата В. Т.:

Налице са 64 броя секции, в които не е установена разлика между т. 12 на протокола и данните от машиниия вот, съгласно флаш паметта;

Налице са 113 секции, в които е установено превишение на записаното в хартиения

протокол по т. 12 и данните във флаш паметта, като разликата в гласовете в конкретните 113 секции е +196 гласа
Налице са 122 секции, в които е установено по - малко записано в хартиения протокол по т. 12 спрямо данните във флаш паметта, като разликата в гласовете в конкретните 122 секции е минус 514 гласа.
Относно точния брой на действително подадените гласове вещите лица са обобщили, че за кандидата В. Г. в т. 12 от протоколите са вписани 9 гласа повече и 541 гласа по - малко в сравнение с данните от флаш паметите. За кандидата В. Т. в т. 12 на протоколите са вписани 196 гласа повече и 514 гласа по - малко в сравнение с данните от флаш паметите.
По отношение на поправките в т. 12 и т. 13 на протоколите на С. вещите лица са отбелязали липсата на данни по делото, от които да може да се направи конкретен извод дали е извършвано повторно преброяване, в съответствие с разпоредбата на чл. 445, ал. 3 от Изборния кодекс.

По отношение на поправките на т. 12 и т. 13 от протоколите на С. данните са обобщени в Приложение № 3 към експертизата. Видно от същото в 35 протокола от общо изследвани 174 са налице поправки, като част от тях са удостоверени с подписи, а други - без подписи. Корекциите в голямата си част са изразяват в броя на бюлетините.
В приложение № 5 към заключението вещите лица са обобщили резултатите от протоколите, преди извършените поправки и след тяхното извършване за всеки един от двата кандидата. Те са следните:
За кандидата В. Г. сумарния брой гласове в т. 8 от протоколите преди поправките са 8372 бр., а след поправките 8510 бр.
За кандидата В. Т. сумарния брой гласове в т. 8 от протоколите преди поправките са 4934 бр., а след поправките 3986 бр.
За кандидата В. Г. сумарния брой гласове в т. 12 от протоколите преди поправките са 5167бр., а след поправките 4896 бр.
За кандидата В. Т. сумарния брой гласове в т. 12 от протоколите преди поправките са 9437 бр., а след поправките 9746 бр.
Данните нанесени по т. 9 от протоколите преди корекциите и след корекциите, както и нанесените по т. 13 данни преди и след корекциите са дадени в приложение № 6 към заключението. Според същите броя действителни гласове, посочени в т. 9 преди поправките са 13521, а след поправките 12350. Броя действителни гласове по т. 13 от протоколите преди поправките е 14791, а след поправките -14563.
В съдебното заседание, в което е прието заключението от съдебно-техническата и икономическа експертиза, вещите лица са пояснили, че електронният подпис има за цел да удостовери, че файлът не е бил променян след неговото поставяне. Предоставеният на вещите лица софтуер от ЦИК не дава възможност да се верифицира подписът, а самите те е нямало как да проверят дали е бил променян

този файл след това, но дори и опростен подпис да бъде верифициран и проверен, то технически може да се окаже, че той е достатъчно сигурен, за да удостовери дали един файл е променян или не след поставяне на подписа. По отношение на флаш паметите, вещите лица са пояснили, че основната флаш памет е с бял цвят. Контролната би трябвало да е с черен цвят. От изисканите по списък флаш памети, от всички проверени, само в две секции има идентични номера с бяла и черна флаш памети с еднакво съдържание, а за останалите секции предоставените им флаш памети не са нито само бели, нито само черни. В двете секциите, за които са им предоставени две флаш памети, информацията на тях е еднаква. Това са оригиналните флаш памети, които са записани в края на изборния ден. Издател на електронните подписи е „Информационно обслужване“, като те са издадени на номер на секция, а не персонално на човек. Полагането на подписа се извършва от самата машина на флаш паметта, където се записва файла. Подписът не е във файла, а извън него. Физически, като процес, за да се положи подпис е необходимо да се натиснат копчета на машината.
В проведеното на 26.04.2024 г. съдебно заседание е изслушано и прието заключение от допълнителна съдебно - техническа и икономическа експертиза. От същото се установяват следните релевантни за спора факти и обстоятелства: Видно от обобщената информация в Приложение 1 към експертизата, налице са 60 броя секции, за които не са представени системни разписки от начални отчети. Секциите, за които има представени начални отчети са изрично посочени. В 40 секции липсват подписи на членовете на С..
По повод посоченото в заключението, че софтуерът и техническите средства за обработка на резултатите не са преминали специализиран одит, при приемането му в съдебно заседание на 26.04.2024 г., вещото лице С. е пояснила, че когато става въпрос за много компютри, с които се правят обработка на данни, е нужно те да са от един и същ вид. За да е налице сигурност, че всички те имат еднакъв софтуер и еднакви възможности е необходимо самите компютри, както и софтуерът, с който работят, да са преминали одит. При правилна работа на машините би следвало датата и часът на нулевия файл да е 05.11.2023 г. около 07.00 ч. Когато тези файлове се запишат и се подпишат с електронен подпис, то датата на създаване се взема от устройството, на което са създадени, т. е от машината и датата на създаване, когато не е извършено прехвърляне на файлове от машина на машина, когато не са извършени промени в тези файлове, би следвало датата на създаване и датата на модификация да бъде една и съща, каквато е в голям брой от проверените флаш памети. Модифицирането се случва и при пренасяне на файл от едно устройство на друго. Датата на създаване вече става датата на новото устройство. В случая експертизата няма как да установи точно в какво се изразява модификацията, тъй като това са флаш памети и не пазят информация какво е било в по-ранен момент. Няма дата на създаване, която да е различна от деня на изборите. Има дата на

модификация на файловете. Подписите, с които са подписани протоколите от машинното гласуване са защитени с криптографски алгоритъм, чиито криптографски ключ е публикуван. Всички положени електронни подписи при проверката са се валидирали, което означава, че след полагането им файлът не е бил променян.
В проведеното на 07.06.2024 г. съдебно заседание е прието и още едно заключение от допълнителна съдебно-техническа и икономическа експертиза, от което се установяват следните релевантни за спора факти и обстоятелства:
В 60 броя секции не са представени системни разписки от начални отчети.
В 40 броя секции в представените начални отчети липсват подписи на членовете на С..

По делото е изслушано и прието заключение и от тройна съдебно - компютърна техническа експертиза, при която е извършено конвертиране на датите от метаданните на нулевите файлове при допускането, че към тях са добавени милисекунди, като секунди от някоя от операционните системи, на които файловете са отваряни за проверка. Резултатите са отразени в Приложение №1 и Приложение № 2.
В производството по адм. дело № 10768/2023 г. по описа на Административен съд София- град искането за повторно ръчно преброяване на недействителните бюлетини във всички 1639 бр. секции е отхвърлено с протоколно определение 17.11.2023 г.
По делото е разпитан като свидетел М. К., който е член на С. на втория тур на местните избори, проведен на 05.11.23 г., в Секция № 36 - инвалидна, район „И.“, в която е проведено машинно гласуване. В показанията си свидетелят посочва, че машината в секция № 36 е изписвала на моменти „грешка“ и не е принтирала разписка. При невъзможност да се гласува машинно се е гласувало с хартиена бюлетина след разговор с представител на „С.“ и съгласно методическите указания. До обяд обаче, в случаите на проблем с машинния вот не са предоставяли право за гласуване с хартиена бюлетина, а по-късно е разрешено гласуването да става с хартиена бюлетина. Не става ясно на колко точно гласоподаватели е нарушено правото да гласуват с хартиена бюлетина. Имало е проблеми и с хартиената ролка при гласуването.
Като доказателство по делото е приета заповед на министъра на електронното управление рег. № МЕУ-17888/ 31.10.23 г., с която е утвърдена Методика за удостоверяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на техническата спецификация. Прието е и решение рег. № МЕУ-18097/02.11.23 г. на министъра на електронното управление, председателя на Българския институт по метрология и Председателя на Управителния съвет на Българския институт по стандартизация, с което е удостоверено съответствието на доставения тип

техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и на техническите спецификации по обществени поръчки.
В изпълнение на задължителните указания, дадени с решение 1006/07.02.2025 г., постановено по адм. дело № 7848/2024 г. по описа на Върховния административен съд, с определение № 10193/24.03.2025 г., постановено по адм. дело № 1427/2025 г. по описа на Административен съд София-град е открито производство по оспорване истинността на протоколи, конкретно индивидуализирани и оспорени по съдържание с жалбата, а именно: С. №№[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК], [ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК] и[ЕИК].
С определение № 19213/04.06.2025 г. е допуснато изслушване на заключение от комплексна съдебна експертиза със задачи, формулирани в писмена молба, депозирана по делото от пълномощниците на оспорващите на 10.04.2025 г. и допълнена с въпрос № 1 и № 2 от становището на адв. П., депозирано по делото на 05.05.2025 г.
Въз основа на заключението от комплексната съдебна експертиза се установяват следните релевантни за спора факти и обстоятелства:
По отношение на общия брой по т. 9 на действителните гласове от хартиеното гласуване, подадени за кандидатските листи, се установява следното:
От данните, съдържащи се в протоколите на секционните избирателни комисии за изследваните секции, общият брой по т. 9 възлиза на 7707 гласа.
При извършената проверка на място са установени следните стойности на действителните хартиени бюлетини: за кандидата В. Г. - 5803 бюлетини и за кандидата В. Т. -1848 бюлетини.
Общият брой на реално намерените и преброени хартиени бюлетини възлиза на 7651 бюлетини.
Съпоставката между общия брой по т.9 от протоколите и реално установените при проверката на място бюлетини показва разлика в размер на 56 бюлетини. Тази разлика представлява несъответствие между вписания в протоколите общ брой действителни гласове от хартиеното гласуване и действително установените при проверката на място бюлетини в изследваните секции.
По отношение на общия брой по т.13 на действителните гласове от машинното гласуване, подадени за кандидатските листи, се установява следното:
От данните, съдържащи се в протоколите на секционните избирателни комисии за

изследваните секции, общият брой по т.13 възлиза на 12030 гласа.
При извършената проверка на място са установени следните стойности на разписките от машинно гласуване: за кандидата В. Г. - 4087 разписки и за кандидата В. Т. - 7864 разписки.
Общият брой на реално намерените и преброени разписки от машинно гласуване възлиза на:11951 разписки.
Съпоставката между общия брой по т.13 от протоколите и реално установените при проверката на място разписки показва разлика в размер на 79 разписки. Посочената разлика представлява несъответствие между вписания в протоколите общ брой действителни гласове от машинното гласуване и действително установените при проверката на място разписки в изследваните секции.

По отношение на броя на действителните гласове по т.8 от гласуването с хартиени бюлетини, подадени за кандидатите В. Т. и В. Г., се установява следното:
От извършената проверка се установява, че реално преброените действителни хартиени бюлетини са, както следва: за кандидата В. Г. - 5803 бюлетини и за кандидата В. Т. - 1848 бюлетини.
В протоколите на С. след извършените поправки, общият брой действителни гласове от хартиени бюлетини по т.8 е както следва: за кандидата В. Г. - 5770 гласа и за кандидата за В. Т. - 1937 гласа.
В обобщение вещите лица са посочили, че за кандидата В. Г. е налице отклонение в посока увеличаване при преброяването на място (+33 гласа), а за В. Т. е налице отклонение в посока намаляване при преброяването на място (-89 гласа).
По отношение на броя на действителните гласове по т.12 от машинното гласуване, подадени за кандидатите В. А. Т. и В. Г. Р., се установява следното:
При извършената проверка на място са установени следните стойности на преброените разписки от машинно гласуване: за кандидата В. Г. - 4087 разписки и за кандидата В. Т. - 7864 разписки.
В протоколите на С. след извършените поправки са отразени следните стойности: за кандидата В. Г. - 3984 разписки и за кандидата В. Т. - 7847 разписки.
Съпоставката между преброените на място разписки и вписаните в протоколите стойности по т. 12 (след поправките) показва следните разлики: за кандидата В. Г. разликата е +103 гласа, а за кандидата В. Т. разликата е + 17 гласа.
Въз основа на извършената проверка и реално установените при преброяването бюлетини и разписки, вещите лица са извършили аритметична съпоставка на действителните гласове от хартиено и машинно гласуване поотделно за двамата кандидати, както следва:
За кандидат №86 В. Г.: действителни гласове от хартиено гласуване - 5803 и действителни гласове от машинно гласуване - 4087. Общият брой реално установени действителни гласове възлиза на: 9890 гласа.
За кандидат №85 В. Т.: действителни гласове от хартиено гласуване -1848 и

действителни гласове от машинно гласуване - 7864. Общият брой реално установени действителни гласове възлиза на: 9712 гласа.
Съпоставени с данните, отразени в протоколите след поправките, се установява, че за кандидата В. Г. е налице увеличение с 136 гласа, а за кандидата В. Т. е налице намаление със 72 гласа.
Общият брой по т. 10 от протоколите на С. за изследваните секции възлиза на 12515 бюлетини от машинно гласуване.
При извършената проверка на място вещите лица са установили:
- 4087 разписки от машинно гласуване с вот за В. Г.;
- 7864 разписки от машинно гласуване с вот за В. Т.;
- бюлетини с вот „Не подкрепям никого“;
-77 недействителни бюлетини от машинно гласуване.
Установено е също така наличие на общо 50 бюлетини от машинно гласуване без поставен печат на съответната С., които са от 22 секции. За значителна част от тях вещите лица изрично са отбелязали, че не са броени като действителни при извършеното преброяване. Установените случаи на бюлетини без печат са както следва: С. №[ЕИК] - 1бр., С. №[ЕИК] -1 бр., С. №224603009 - 1 бр., С. №224603044 - 2 бр., С. №224603063 - 8 бр., С. №224604044-1 бр., С. №224606082-2 бр., С.№ 24607001-1 бр. С.№ 24607051-1 бр., С. №[ЕИК]-3 бр. С. №224611007-1 бр. С. № [ЕИК]-5бр., С. №224612006-2 бр., С. №224612009 - 1 бр., С. №224612031-5 бр. С. №[ЕИК]-1 бр., С. №224616051-1 бр., С. №[ЕИК] - 8бр., С. [ЕИК]-1 бр., С. №[ЕИК] - 1 бр., С. №224619097-1 бр. и С. №224623008-2 бр.
В отделни секции вещите лица са отбелязали и допълнителни особености: къси екземпляри; липса на атрибути; повредени или раздробени бюлетини; различна дебелина на хартията; разлики между данните в протоколите и реално установените при проверката количества; както и случаи, при които бюлетини с вот „Не подкрепям никого“ е възможно да са били отчетени към резултата на кандидат.
По отношение на броя на вписаните в протоколите по чл. 273 ИК недействителни бюлетини и съответствието им с наличните недействителни бюлетини в изследваните секции вещите лица са установили следното:
Съгласно данните, вписани в протоколите на секционните избирателни комисии, общият брой недействителни бюлетини възлиза на 155 бр. При извършената проверка на място вещите лица са установили 178 бр. недействителен бюлетини от хартиен вот и 77 недействителни бюлетини от машинен вот. Общият брой на реално установените недействителни бюлетини, установен от вещите лица е 255 недействителни бюлетини.
Според заключението на вещите лица реквизитите, съдържащи се в представените разписки от машинното гласуване, съответстват на основните визуални и технически изисквания за бюлетина от СУЕМГ, доколкото съдържат идентификационни данни за секцията и машината, вид на избора, данни за

кандидата, QR код и хеш код и обозначение „край на документа“.
Въз основа на така установеното от фактическа страна настоящият съдебен състав обосновава следните правни изводи:
Жалбата е ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМА, като подадена в срока по чл. 459, ал. 1 от Изборния кодекс, от лица с правен интерес.
Разгледана по същество жалбата е НЕОСНОВАТЕЛНА.
Разписаните в Глава V на ИК правила за провеждане на изборите изискват назначаването на различни избирателни комисии, като за местните избори това са ЦИК, ОИК и С.. Въвеждат се и редица законови гаранции за осъществяване на вътрешен контрол в работата на комисиите - представителите на една партия или коалиция не могат да имат мнозинство в една и съща избирателна комисия (чл. 46, ал. 8, изр. 2, чл. 76, ал. 3, изр. 1, чл. 92, ал. 3, изр. 1 ИК); както и председателят, заместник-председателят и секретарят не могат да бъдат от една и съща партия или коалиция /чл. 46, ал. 7, изр. 2, чл. 76, ал. 3, изр. 2, чл. 92, ал. 3, изр. 2 ИК/. Съгласно нормата на чл. 74 и чл. 75, ал. 2 от ИК, ОИК се назначава от ЦИК по предложение и след провеждане на консултации при кмета на съответната община между парламентарно представените партии и коалиции. При назначаването на членове на ОИК се запазва съотношението между парламентарно представените партии и коалиции, като се използва методът на най-големия остатък - чл. 76, ал. 8 и 9 от ИК, при невъзможност партия или коалиция да има мнозинство. По идентичен начин, съгласно чл. 91-92 от ИК се формира състава и на секционните избирателни комисии /С./. По делото не е спорно, че при формиране на ОИК и С. тези законови изисквания са спазени, което от своя страна е било първоначална гаранция за честността, прозрачността и законността в работата на тези колективни органи по провеждане на изборите.
Оспореното решение е прието на основание съставен и подписан протокол на ОИК - СО №2246000000920001 от 06.11.2023 г. /приложение № 105-МИ-хм/ за избиране на кмет на община, в който се съдържа обобщение на данните от всички предадени в ОИК Столична община протоколи на 1639 бр. С.. Протоколът е подписан от всички 39 членове на ОИК-Столична община. Към него липсва приложено особено мнение и не се констатират зачертавания и поправки.
В нормата на чл. 459, ал. 7 от ИК е очертан обхвата на съдебния контрол за законосъобразност на актовете, с който приключва конкретния изборен процес. По силата на визираната норма обхватът на съдебния контрол е ограничен единствено до обстоятелствата, посочени в жалбата. Следователно, в рамките на съдебното производство по чл. 459 от ИК съдът е длъжен да разгледа само обстоятелствата, посочени в жалбата и да се произнесе по отражението им върху крайния изборен резултат, като обаче следва да държи сметка, че не всички нарушения на изборния процес обуславят недействителността му, а само тези, които са съществени, т.е. нарушения на изборните правила, които, ако не бяха допуснати, биха довели до

различен краен изборен резултат. Преценката за законосъобразността на избора и избирателния процес трябва да изхожда от наличието на правото на глас и неговото упражняване, съобразно изискванията на ИК. В тази връзка е необходимо да се спомене решение по конституционно дело № 14/2013 г. на КС на РБ, което, макар и да е относимо към законността на избори за народни представители, дава разрешение на принципни въпроси. В мотивите на това решение е посочено, че за да бъдат обявени изборите за незаконни, трябва да се констатира едновременното наличие на две предпоставки: съществени, особено тежки нарушения на изборния процес, относими към основополагащите демократични конституционни принципи на избирателното право (общо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване - чл. 10 от Конституцията) и тежестта на тези нарушения да е от такова естество, че да е невъзможно да се установи действителната воля на избирателите. Такива пороци на изборния процес в конкретния случай не се констатират.

Обстоятелствата, посочени в сезиращата съда жалба относно допуснати нарушения в изборния процес, най-общо се отнасят до следното: неправомерно удостоверяване на машините за гласуване; незаконосъобразно удостоверяване на съответствието на ТУМГ, съгласно чл. 213а, ал. 2 от ИК; масово констатирани проблеми в работата на машините през целия изборен ден на 05.11.2023 г. и недостоверност на данните в протоколите на С..

Възраженията за неправомерно удостоверяване на машините са свързани това, че хеш кодът не е валидиран по време на довереното изграждане.

Гласуването с бюлетини за машинно гласуване се осъществява чрез специализирани устройства за гласуване (машини) в избирателна секция (чл. 212, ал. 1 от ИК). Тези машини следва да отговарят на изискванията за сигурност и надеждност, поставени в Кодекса за добрата практика по изборните въпроси на Съвета на Европа, като действащият ИК съдържа тези изисквания в 17 точки на чл. 213, ал. 2 от ИК. ЦИК определя техническите изисквания към апаратната и програмната част на машините (чл. 213, ал. 3 от ИК). Съгласно чл. 213а от ИК, техническите устройства за машинно гласуване са държавна собственост, която се придобива и управлява от Централната избирателна комисия. Министерството на електронното управление съвместно с Българския институт за стандартизация и Българския институт по метрология удостоверяват съответствието на доставения тип технически устройства за машинно гласуване с изискванията по чл. 213, ал. 3 и изискванията на техническата спецификация по методика, утвърдена от министъра на електронното управление, председателя на Българския институт по метрология и председателя на управителния съвет на Българския институт по стандартизация. В процеса на удостоверяването на съответствието на машините може да участват и представители на партиите, коалициите и инициативните комитети, регистрирани за участие в изборите, на българските неправителствени организации, които са регистрирани наблюдатели на съответния вид избор, и на Българската академия на

науките, като на лицата се предоставя достъп до устройствата, документацията и изходния код по ред, определен от Централната избирателна комисия.
По делото са приети заповед на министъра на електронното управление рег. № МЕУ-17888/31.10.23 г., с която е утвърдена Методика за удостоверяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на техническата спецификация. Прието е и решение рег. № МЕУ-18097/02.11.23 г. на министъра на електронното управление, председателя на Българския институт по метрология и Председателя на Управителния съвет на Българския институт по стандартизация, с което е удостоверено съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и на техническите спецификации по обществени поръчки. Същото е с допуснато предварително изпълнение, което означава, че неговият стабилитет към момента на провеждане на втория тур на изборите, следва да бъде зачитан.
Удостоверяването на съответствието на ТУМГ с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК, съгласно утвърдената Методика, включва процеси по преглед на предоставените информационни активи, анализ на документите и изготвяне на план за оценяване на съответствието; оценяване на съответствието на доставения тип ТУМГ с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на техническата спецификация; изготвянето на протоколи и доклад за оценяване на съответствието и постановяване на решение за удостоверяване на съответствието от министъра на електронното управление, съвместно с председателя на БИМ и председателя на Управителния съвет на БИС. В обхвата на удостоверяването на съответствието не се включват дейности, които са задължение на и се извършват от изборната администрация; дейности, свързани с удостоверяване на организацията и технологията на компютърната обработка на резултатите от гласуването, както и такива, свързани с логистиката и техническото обслужване, които се извършват по отношение на ТУМГ.
Видно от решение рег. № МЕУ-18097/02.11.23 г., при проверка и оценка на валидността и автентичността на документи за оценяване на съответствието на доставения тип ТУМГ или негова съставна част са приложени критерии за оценяване, надлежно описани в Процедура № 1 по т. 6 от Методиката. Проверена и оценена е валидността, автентичността и приложимостта на документи, издадени от трета независима страна, които са подробно описани в Доклада към него. Направена е оценка, че представените документи са валидни и автентични, и могат да бъдат използвани и признати като доказателство за съответствие с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на приложимата техническа спецификация. При проверка на изискванията на хардуерната конфигурация на доставения тип ТУМГ, са приложени критериите за оценяване, надлежно описани в Процедура № 2 по т. 6.2 от Методиката. Направена е оценка, че хардуерната конфигурация на

доставения тип ТУМГ съответства на изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на приложимата техническа спецификация. При проверка и оценка на функционалността на типа ТУМГ за съответствие с техническите и функционалните изисквания към него, са приложени критериите за оценяване, надлежно описани в Процедура № 3 по т. 6.3 от Методиката. Направена е оценка, че функционалността на ТУМГ по осигуряване на електронно машинно гласуване, съответства на изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на приложимата техническа спецификация. При проверка на сигурността на информацията, която се въвежда, обработва, съхранява и извежда от доставения тип ТУМГ, са приложени критериите за оценяване, надлежно описани в Процедура № 4 по т. 6.4 от Методиката. Направена е оценка, че инсталирания в ТУМГ софтуер е оценен по отношение на сигурността на информацията, която се въвежда, обработва, съхранява и извежда от доставения тип ТУМГ, като е установено съответствие с изискванията на чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на приложимата техническа спецификация. Следователно, противно на твърденията в жалбата, всички ТУМГ с инсталиран софтуер - версия 5.3.0.0 на операционна система и версия 1.18.0.0 за приложението на посочен в Решението системен ХЕШ са с удостоверено съответствие.

Съгласно чл. 57, ал. 1, т. 1 от ИК Централната избирателна комисия осъществява дейностите и упражнява контрол по прилагането на кодекса и свързаните с него нормативни актове. В т. 29 на същия текст е предвидено, че Комисията определя условията и реда за машинното гласуване, а чл. 214, ал. 2 от ИК възлага на Централната избирателна комисия да организира, ръководи и контролира реда за провеждане на машинното гласуване. За втория тур на изборите липсва решение за провеждане на съответния избор само с хартиени бюлетини (в отклонение от общото правило за гласуване по избор с хартиена бюлетина или с бюлетина за машинно гласуване), която компетентност е специално уредена в чл. 213а, ал. 5 Изборния кодекс. Това правомощие на ЦИК може да се упражни, когато при удостоверяването на съответствието на техническите устройства за машинно гласуване се установи несъответствие с принципите по чл. 3 - за всеобщо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване и при осигуряване свободно изразяване на волята на избирателите. В съдебно-административното производство по чл. 459 от ИК тежестта за доказване на твърдението за наличието на масово констатирани проблеми в работата на машините през целия изборен ден на 05.11.2023 г. тежи върху оспорващия. По делото не са събрани доказателства за възпрепятстване на избиратели да гласуват за провежданите два вида избори (за кмет на район и за кмет на Столична община), в каквато насока се съдържат твърдения в жалбата. Разпитаният по делото свидетел М. К. в показанията си действително посочва, че в Секция № 36 – инвалидна, район „И.“, в която той е член на С., машината на моменти е отчитала „грешка“ и не е принтирала разписка, но също така посочва, че

при невъзможност да се гласува машинно се е гласувало с хартиена бюлетина след разговор с представител на „С.“ и съгласно методическите указания. Твърдението му, че до обяд в случаите на проблем с машинния вот не са предоставяли право за гласуване с хартиена бюлетина е твърде общо и не позволява да се определи точния брой на гласоподаватели с нарушено правото да гласуват с хартиена бюлетина. За наличието на проблеми от различно естество свидетелстват и приетите по делото Констативни протоколи. Такива са посочени и в заключението от СТИЕ, прието по делото. Същественото в тях обаче, е липсата на конкретни данни относно броя на гласоподавателите, които са били лишени от възможност да упражнят правото си на глас, респ. броя на тези от тях, които са упражнили правото си на глас само в единия избор, а в другия не, както и конкретни данни за тези от тях, чието право на глас не е било отчетено, поради нечетимост, размазаност или дефект в електронната бюлетина. Това от своя страна възпрепятства възможността да се извърши преценка дали сумарно, така констатираните нередовности биха се отразили на крайния резултат от класирането, което е от значение при преценката за законосъобразност на изборния процес. В тази насока следва да се отбележи, че констатираните от вещите лица недействителни бюлетини, в които са включени и тези, отразени в констативните протоколи, отразяващи нарушения в работата на машините, като брой не биха могли да дадат отражение върху крайния изход от гласуването. В подкрепа на изложеното е и фактът, че в протоколите на С. масово в графа „обстановка при провеждане на изборите“ е посочено „спокойна“.

Според разпоредбата на чл. 222, ал. 1 от ИК, С. може да преустанови гласуването, когато са налице съществени нарушения на изборния процес. Това решение се съобщава незабавно на ЦИК и се отразява в протокола на С. (чл. 222, ал. 2 и ал. 3 от ИК). По делото липсват данни за множество преустановявания на гласуването, поради съществени нарушения на изборния процес по реда на чл. 222, ал. 1 ИК, което изключва основателността на твърденията в жалбата за наличието на многобройни нарушения в изборния процес.

Изборният кодекс изисква осигуряване на технически устройства и записващи носители, които да гарантират еднократното отчитане, сигурността и одита на данните (чл. 213, ал. 2, т. 9, 12, 13, 17, чл. 215, ал. 2 ИК). Той обаче не въздига конкретната бройка или вид флаш-памет от конкретен производител в самостоятелно материално условие за действителност на подадените гласове, поради което и ирелевантни за настоящото съдебно производство са доводите на оспорващите за цвета и броя на флаш паметите, предоставени на вещите лица при изготвяне на заключението от съдебно-техническата и икономическа експертиза. Констатираната от вещите лица липса на втора флаш-памет или разминавания в техния цвят не представлява съществено нарушение, опорочаващо избора, доколкото тези констатации са направени въз основа на предоставена им информация към момента на изготвяне на заключението, а не към датата на

провеждане на изборите. Това, че на вещите лица не са предоставени по две флаш памети за всяка С. не значи, че същите не са били налични. В тази връзка следва да се отбележи, че по делото са налице данни, че част от флаш паметите са подготвени за други избори, като дори една от тях е предадена на СГП. Основната законова гаранция за установяване на вота при местните избори през 2023 г. е отпечатването на хартиените машинни бюлетини, тяхното ръчно преброяване от С. и отразяването им в секционния протокол. Тези писмени документи санират евентуални техническите несъответствия и дефицити при електронните носители.

В Изборния кодекс няма разпоредба, изискваща файловете с междинни и нулеви резултати, генерирани от софтуера на машината, да бъдат подписани непременно с персонализиран квалифициран електронен подпис. Електронният подпис в устройството изпълнява техническа и криптографска функция по автентикация на програмната среда и защита на целостта на файловата система по смисъла на чл. 213, ал. 2, т. 13 и чл. 213б ал. 4 т. 4 от ИК). Действително заключението от СТИЕ установява, че използваният криптографски подпис не отговаря на изискванията за квалифициран подпис по ЗЕДЕУУ, както и че са налице модификации в служебни нулеви файлове. Тези констатации обаче сами по себе си не са основание за недействителност на избора, доколкото софтуерната обработка в изчислителните центрове не се извършва върху изолирани файлове от типа zero-result, а резултатът се базира на данните от протоколите на С. и верифицираните резултатни масиви. С. е колективен орган на изборната администрация, действащ в законоустановен състав (чл. 87 ал. 1 т. 2 от ИК). Когато криптографските ключове и сертификати за машината са генерирани и предоставени за конкретната секция (на името на С.), това отразява институционалната и функционална принадлежност на машината към съответния избирателен орган, а не персонална идентификация на отделен неин член, поради което регистрирането на електронния подпис на името на самата С., а не на конкретно физическо лице от състава ѝ, не опорочава машинния вот и не прави изборните резултати недействителни. В тази насока следва да се има предвид и посоченото в заключението от СТИЕ, че софтуерът, разработен от „Информационно обслужване“ за обработка на протоколи и изборни резултати не проверява, не отваря и не записва файловете от типа[ЕИК]-zero-result.csv (наречени за улеснение нулеви файлове). Софтуерът, разработен от „Информационно обслужване“ за обработка на протоколи и изборни резултати търси и обработва два файла: файл[ЕИК].csv, който съдържа обобщените данни, записани от машината за гласуване в съответната секция по формат, утвърден от ЦИК и файл[ЕИК].csv.p7s, който съдържа електронен подпис на обобщените данни, във формат CMS/PKCS#7, създаден с една от двете контролни смарт карти за конкретната секция. Ето защо неотносими към правилното отчитане на гласовете са констатираните от вещите лица манипулации на нулевите файлове при над 300 ТУМГ. В заключението си те посочват, че дата на модификация се наблюдава предимно в нулевите файлове,

записани на флаш паметите, както и на подписите към тези файлове. Според тях тези резултати могат да означават няколко неща: файлът да е променен в по-късен етап след създаването му; мета данните на файла да са ръчно променени или файлът да е създаден предварително с тази дата в бъдещето, след което презаписан на флаш паметта на мястото на файл със същото име.

Като гаранция за прозрачност и законност, ИК регламентира изборния процес като строго формален и изцяло писмен процес, т. е. всеки един настъпил юридически факт, относим към законосъобразността на изборната процедура следва да бъде обективиран в писмена форма, като в някои случаи това е форма за действителност (протокол по чл. 438, ал. 3 от ИК, особено мнение на член на С.), а в други - форма за доказване (жалба, сигнал, възражение и т.н.). Така установеното писмено начало е оправдано от една страна с оглед защитата на правната сигурност и стабилност, а от друга - предвид осигурените механизми и способи за контрол върху изборния процес от страна на изключително широк кръг правни субекти: избирател, кандидат, партия, коалиция, застъпници, наблюдатели, представители. То дава основание да се приеме за ненастъпил онзи юридически факт, за удостоверяване на който не е съставено писмено доказателство в хода на изборния процес.

Съставените от длъжностни лица в кръга на правомощията им протоколи на С. и ОИК по същността си представляват официални свидетелстващи документи, ползващи се с материална доказателствена сила за отразените в тях факти. Предвид този им характер, в тежест на оспорващата ги страна е да докаже при пълно и главно доказване твърдението си, че протоколите са с невярно съдържание. Оспорването не следва да бъде „общо” оспорване на изборния резултат, а да визира конкретни нарушения на изборния процес, извършени в конкретни избирателни секции, от конкретни секционни избирателни комисии. В тази връзка, в хода на производството по адм. дело №10768/2023 г. по описа на Административен съд София-град, с протоколно определение от 17.11.2023 г. е открито производство по чл. 193 от ГПК по оспорване верността на съдържанието на протокола на ОИК Столична община за избор на кмет на Столична община № 224600000092000/06.11.2023 г, приложение № 105-МИ-хм, решение №1094-МИ/06.11.2023 г. за избор на кмет на Столична община, както и по отношение на верността на съдържанието на всички 1693 протокола на С..

В изпълнение на задължителните указания, дадени с решение 1006/07.02.2025 г., постановено по адм. дело № 7848/2024 г. по описа на Върховния административен съд, с определение № 10193/24.03.2025 г., постановено по адм. дело № 1427/2025 г. по описа на Административен съд София-град е открито производство по оспорване истинността на протоколи, конкретно индивидуализирани и оспорени по съдържание с жалбата, а именно: С. №№[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],

[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],
[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],
[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],
[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],
[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],
[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],
[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК],[ЕИК] и[ЕИК].
Оспорването, макар и успешно за някои от секциите се отнася за незначителен брой бюлетини, които не оказват влияние на изборния резултат. Следователно установените нарушения, допуснати от С. при отчитането на действителни и недействителни гласове не правят налични основания за отмяната на оспореното решение.
В Изборния кодекс подробно са уредени въпросите относно възможностите за поправки на протоколите и подписите на членовете на секционните избирателни комисии и по-конкретно в кои случаи протоколът се подписва от всички членове, в кои случаи протоколът се подписва с особено мнение, в кои случаи протоколът се подписва само от трима членове, като се има предвид и правилото на чл. 441, ал. 5 ИК, че "неподписването на протокола от член на комисията не го прави недействителен". Разпоредбата на чл. 445, ал. 5 от ИК изрично допуска очевидни фактически грешки в протоколите да се поправят и с подписите на трима членове на С., които всъщност са тези които отиват до ОИК да предават протоколите - председателят или заместник-председателят, секретарят и член на секционната избирателна комисия, предложени от различни партии и коалиции. Следователно, законово допустимо е поправките в протоколите да се извършат след обявяване на резултатите от гласуването.
Разпоредбата на чл. 445, ал. 3 от ИК дава възможност да се извърши ново преброяване на гласовете съвместно от секционната избирателна комисия и от общинската избирателна комисия, ако се установи несъответствие между фабричните номера на получения и предадения протокол от секционната избирателна комисия за съответния вид избор или съществено несъответствие във вписаните в протокола данни, което не може да се отстрани от секционната избирателна комисия. В случая обаче не се установи повторно съвместно преброяване между съответна С. и ОИК. По отношение твърденията за допуснати многобройни зачеркивания и поправки в протоколите на С. съдът приема, че част от поправките касаят технически грешки, които са отстранени по предвидения в ИК кодекс. По отношение твърденията за различия в данните, вписани в протоколите на С., предадени в ОИК, и тези предоставени по реда на чл. 422 от ИК на застъпници следва да се отбележи, че получените от застъпниците копия от протоколите на С. не са окончателни, тъй като нормите на чл. 441, ал. 2 и чл. 445, ал. 5 от ИК допускат да се правят поправки, както на отразените в тях данни, така и

при отстраняване на очевидни фактически грешки в тях. След като закона позволява това с посочените законови разпоредби, то извършването на поправки не е незаконосъобразно и възраженията в тази насока съдът приема за неоснователни.
От изслушаното по делото заключение от СТИЕ се установява наличието на извършени поправки в протоколите на 107 С., като същите се отнасят до т. 8 „Разпределение на гласовете по кандидатски листи на хартиени бюлетини“ и по т. 12 „Разпределение на гласовете по кандидатски листи от бюлетините от машини“. Видно от приложение № 6 към заключението от СТИЕ, в 17 протокола на С. поправките са без положени подписи; в 7 протокола поправките са с един подпис, в осем протокола поправките са с два подписа, 59 протокола поправките са с три подписа, в седем протокола поправките са с четири подписа, в три протокола поправките са с пет подписа, в пет протокола поправките са с шест подписа и в един протокол поправките са със седем подписа.
В съдебната практика се приема за редовен протокол на С. и когато "поправката" е подписана от само част от членовете на С. – напр. трима, а дори и тогава когато тя не носи подписа на нито един от членовете на С., доколкото се възприема, че по този начин се поправя очевидна фактическа грешка, което е допустим способ за изправяне на нередовности на секционния протокол, вкл. когато е нанесена и в ОИК.
В тази връзка следва да се отбележат следните решения на ВАС по подобни казуси: напр. Решение № 4584/18.04.2016 г. пост. по адм. д. № 14480/2015 г. по описа на ВАС, според което "Разпоредбата на чл. 445, ал. 5 от ИК изрично допуска очевидни фактически грешки в протоколите да се поправят и с подписите на трима членове на С., които всъщност са тези които отиват до ОИК да предават протоколите - председателят или заместник- председателят, секретарят и член на секционната избирателна комисия, предложени от различни партии и коалиции. Така че е законово допустимо поправките в протоколите да се извършат след обявяване на резултатите от гласуването"; Решение № 7378/20.06.2016 г. пост. по адм. д. № 607/2016 г. по описа на ВАС, според което "при положение, че не е установено наличието на спор от страна на членовете на С. при съставянето на протоколите, не може да се приеме, че липсата на подписи при всички извършени поправки в протокола е съществено процесуално нарушение"; Решение № 1871/05.02.2020 г. пост. по адм. д. № 14497/2019 г. по описа на ВАС според което "малкото изключения на поправки, удостоверени с по-малко от три подписа, не могат да обосноват недействителност на протокола или невярност на отразената поправка. По аргумент на по-силното основание от чл. 441, ал. 5 от ИК, съгласно който неподписването на протокола от член на С. не го прави недействителен, неполагането на подписи от всички членове на С. до някои от поправките в съответния протокол, респективно на по-малко от трима от членовете й по чл. 444, ал. 1 от ИК, не могат да обосноват извод за недействителност на протокола в

поправената част" и др.
В този смисъл извършените в казуса "поправки" не могат, нито да дискредитират съставените от съответните С. протоколи, като официални удостоверителни документи, нито да обосноват извод на недостоверност на отразеното в тях. Още повече, че видно от заключението от СТИЕ нанесените поправки не са единствено в полза на единият кандидат. Установява се, че за кандидата В. Г. сумарния брой гласове в т. 8 от протоколите преди поправките са 8372 бр., а след поправките 8510 бр., за кандидата В. Т. сумарния брой гласове в т. 8 от протоколите преди поправките са 4934 бр., а след поправките 3986 бр., за кандидата В. Г. сумарния брой гласове в т. 12 от протоколите преди поправките са 5167бр., а след поправките 4896 бр., а за кандидата В. Т. сумарния брой гласове в т. 12 от протоколите преди поправките са 9437 бр., а след поправките 9746 бр. Както вече бе посочено, критерии за квалифицирането на едно нарушение в изборния процес като съществено е неговото отражение върху крайния изборен резултат. По отношение на констатираните от вещите лица промени в протоколите в резултат на извършените поправки, като се отчитат не всички поправки, а единствено тези, които не са удостоверени със съответните подписи на членовете на С., като брой поправки и като резултат не с обем и численост даващи основание за извършване на промени в класирането на двамата кандидати.
Нормата на чл. 178, ал. 2 от ГПК задължава съда да оценява доказателствената сила на документ, в който има зачеркквания, изтривания, добавки между редовете и други външни недостатъци, с оглед на всички обстоятелства по делото. В съответствие с тази норма и разпоредбата на чл. 444, ал. 1 от ИК, следва да се има предвид, че протоколите от С. се предават на ОИК не от пълния състав на С., а само от трима членове - председателят или заместник-председателят, секретарят и член на секционната избирателна комисия. Предаващите протоколите членове на С. следва да са такива, предложени от различни партии и коалиции, с оглед гарантиране на законността на процедурата. При извършени от съда проверка на данни в протоколите на С. се установяват допуснати технически грешки, които представляват вписване на данни в грешно поле, след което зачертаване и отразяване на същите данни в коректното поле, неправилно сборуване на данни от конкретни точки полета, което се прави при съобразяване с математичките правила. Така, в много протоколи е поправян общият брой на недействителните гласове, включващи и сгрешените и унищожени бюлетини, поради грешно тълкуване на графите от членовете на С.. Всичко това е подробно разяснено в приетите по делото СТКИЕ. Тези нарушения обаче не сочат на обективно възпрепятстване възможността на граждани да упражнят правото си на вот.
По делото не се доказа посредством други доказателствени средства - експертизи, наличието на подписи, положени от лица, които не са посочени в съответните оспорени писмени, официални документи др., които да оборват материална

доказателствена сила на протоколите като официални документи, поради което същата следва да бъде отчетена в пълна степен от съда.
С Решение № 1858-НС/31.03.2023г. на ЦИК са дадени указания, че при машинно гласуване се поставя един печат на С.. Това решение не е отменено или обжалвано и като такова е задължително за всички секционни избирателни комисии. Изискването за два печата се съдържа в чл. 437, ал. 2 от ИК, която очевидно касае хартиените бюлетини, тъй като само при тях може да са налице квадратчетата за гласуване за партия или коалиция, където да бъде поставен знак "Х" или "V" с химикал, пишещ със син цвят.
Според разпоредбата на чл. 444, ал. 1 от ИК председателят или заместник-председателят, секретарят и член на С., предложени от различни партии и коалиции, предават на ОИК екземплярите от протоколите за всеки вид избор. Съгласно чл. 215, ал. 1, т. 7 от ИК в деня преди изборния ден С. получава от общинската администрация и от районната или общинската избирателна комисия: два формуляра на протокола на С., като техните фабрични номера се вписват при предаването им в протокола за предаване и приемане на изборните книжа. При предаването на протоколите от С. на ОИК след приключване на изборния ден, се извършва сверяване на фабричните номера по протоколите за приемане и предаване на изборни книжа, според чл. 445, ал. 2 от ИК. При приемане на протоколите ОИК издава подписана разписка, която съдържа числовите данни от протоколите на С.. Членовете на С., участващи в комисията по чл. 444, ал. 1 от ИК прилагат тази разписка до копието на съответния протокол по чл. 441, ал. 6 от ИК, съгласно чл. 445, ал. 6 от ИК. Процедурата по въвеждане на данните и поправяне на грешките е уредена в Методически указания на ЦИК.
По отношение на процеса на приемане, проверка и отчитане на изборните книжа вещите лица са посочили, че след преброяването на бюлетините, попълването и подписването на протоколите от С., присъстващите застъпници, наблюдатели и кандидати могат да получат ксерокопие от протоколите. След това представители на С. пристигат в ОИК, където се извършва първоначална проверка (регистрация) в ОИК. След това, представителите на С. отиват при свободен оператор в И. пункт (ИП), който въвежда номера на С. и ЕГН на приносителя. В случай, че в секцията е използвана машина за гласуване, операторът включва предоставената му една флаш памет и системата я изчита автоматично. В случай на неуспех при верификацията и/или проверките, това се отбелязва на приемо-предавателната разписка (ППР). Всяка машина за гласуване записва две еднакви флаш памети, като втората остава запечатана и може да бъде използвана за последващи проверки. По отношение на компютърната обработка в ЦИК вещите лица посочват, че ОИК пристигат в ЦИК, където предават материалите от изборите на представители на ЦИК. С. протоколите и техническите носители се предават към ИП към ЦИК. Верифицират се електронните подписи на данните от техническите носители и се зареждат в

централизираната база данни. С. протоколите се предават на оператори в ИП към ЦИК за повторно въвеждане. Системата контролира, че операторите, извършващи повторното въвеждане, са задължително различни от тези в ОИК. В ИП към ЦИК освен прилагане на контролите се извършва и сравнение с първоначално въведените данни. В случай на идентифицирани несъответствия, протоколите се отделят и предават на ЦИК за извършване на анализ на несъответствията. ЦИК се произнася по всяко едно несъответствие, а резултатите от анализа се публикуват в интернет, като приложение към нарочно решение на Комисията.
Проверката на данните от член на С., оператор в ИЦ и контролиращ член на ОИК е гаранция за точно, коректно и правилно въвеждане на данните от протоколите на С. в базата данни на ИК. Същевременно се създават официални удостоверителни документи, притежаващи материална доказателствена сила, които дават възможност да се установи изборният резултат въз основа на писмени доказателства. В системата е създадена възможност за неколкократна проверка на данните. Така, представител на С. присъства при въвеждане на данните в ИП към ОИК. Член на ОИК приема книжата като също проверява съответствието на фабричните номера на протоколите. Създава се и отделен и самостоятелен документ - разписка по чл. 445, ал. 6 от ИК, съдържаща данните от избора. Съгласно чл. 457, ал. 2 ИК ОИК предава в ЦИК копие от компютърната разпечатка на данните за протоколите и решението на ОИК за всеки вид избор, списък на получените протоколи на С. с кодовете на разписките им и компютърното предложение за протокол и решение на общинската избирателна комисия за всеки вид избор, предоставени от ИП, както и два броя технически носители с числовите данни от обработката на протоколите на С.. Тези книжа се проверяват отново от ЦИК (чл. 457, ал. 3 ИК) и последната издава разписка на ОИК и се подписва протокол за предаването и приемането между представителите на ЦИК и ОИК в два идентични екземпляра.
От представените по делото доказателства е видно, че разгледаната по-горе процедура е спазена – съставени са приемо-предавателни разписки /подписани от отговорните лица/ за всички протоколи на С., като липсват възражения в тази посока.
Видно от заключението от СТИЕ, в частта му относно точния брой на действително подадените гласове, вещите лица са обобщили, че за кандидата В. Г. в т. 12 от протоколите са вписани 9 гласа повече и 541 гласа по - малко в сравнение с данните от флаш паметите. За кандидата В. Т. в т. 12 на протоколите са вписани 196 гласа повече и 514 гласа по - малко в сравнение с данните от флаш паметите. Следователно, налице са незначителни разминавания в броя на гласовете, които дори и да се приемат за неправилно отчетени, то не са в състояние да променят крайния изборен резултат, респ. да стопят разликата между двамата кандидати от близо 5 000 гласа.

Не на последно място, следва да се отбележи, че в хода на изборното производство, приключило с оспореното решение, не се установи наличието на допуснати съществени нарушения, които преценени поотделно или в тяхната съвкупност, да са довели до невъзможност избирателите да упражнят правото си на глас, или да са поставили в невъзможност органите, чиито функции по закон за свързани с организирането и провеждането на местните избори, да отчетат гласовете и да обявят крайния резултат от гласуването. Не се констатира и наличието на обстоятелства, които по своя характер и проявление в обективната действителност да са довели до опорочаване на волята на избирателите, респ. не може да се приеме, че при тяхната липса или наличие крайният резултат от проведените избори би бил различен.

При извършената цялостна проверка на основание чл. 168, ал. 1 и 2 от АПК се установи, че спрямо оспореното решение не са налице общите отменителни основания по 146 от АПК отнесени към спецификата на процеса по ИК.

При този изход на спора, на основание чл. 143, ал. 3 и ал. 4 от АПК правото на разноски е възникнало за ответника и заинтересованите страни. Съобразно приложения списък по чл. 80 от ГПК претендираните разноски от ответника са в размер на 11 216 лева (5734.65 евро), заплатени възнаграждения на вещите лица по адм. дело № 10768/2023 г. Претендираните и доказани разноски за заинтересованата страна В. А. Т. са в размер на 1500 (766.94 евро) за адвокатско възнаграждение по адм. дело № 10768/2023 г. Разноските за заинтересованата страна Местна коалиция “Продължаваме Промяната - Демократична Б.“ /Спаси С./“ за възнаграждения на вещите лица по адм. дело № 10768/2023 г. са в размер на 25 316 лева (12 944 евро). Разноските по настоящото производство за заинтересованата страна В. Т. са в размер на 1000 лева (511.29 евро), заплатени за възнаграждение на вещите лица. На основание чл. 226, ал. 3 от АПК настоящата инстанция дължи произнасяне и по разноските в касационното производство. Съобразно приложен списък по чл. 80 от ГПК разноските за заинтересованите страни В. А. Т. и Местна коалиция “Продължаваме Промяната - Демократична Б.“ /Спаси С./“ за производството пред Върховния административен съд са в размер на 2000 лева (1022.58 евро) за адвокатско възнаграждение.

Предвид изложеното и на основание чл.172, ал. 2 и чл. 143, ал. 3 и ал. 4 и чл. 226, ал. 3 от АПК, Административен съд-София град, Второ отделение, 56-ти състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на В. Р. Г., в качеството й на кандидат за кмет на Столична община, издигната от МК „БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака“) и на И. Я. Т., в качеството му на председател и представляващ МК

„БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака, против решение №1094-МИ/06.11.2023 г. на Общинската избирателна комисия - Столична община.

ОСЪЖДА В. Р. Г. и МК „БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака) да заплатят на Общинска избирателна комисия-Столична община разноски по делото в размер на 5734.65 евро (11 216 лева).

ОСЪЖДА В. Р. Г. и МК „БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака) да заплатят на В. А. Т. разноски по делото в размер на 1278.23 евро (2500 лева).

ОСЪЖДА В. Р. Г. и МК „БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака) да заплатят на Местна коалиция “Продължаваме Промяната - Демократична Б.“ /Спаси С./“ разноски по делото в размер на 12 944 евро (25 316 лева).

ОСЪЖДА В. Р. Г. и МК „БСП за Б.“ (Коалиция „БСП за Б.“, Коалиция „Левицата“, Коалиция „Неутрална Б.“, Коалиция „Алтернативата за гражданите“, ПП“Атака) да заплатят В. А. Т. и Местна коалиция “Продължаваме Промяната - Демократична Б.“ /Спаси С./“ разноски по делото в размер на 1022.58 евро (2000 лева).

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: